

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљ-Миланова“ ул. бр. 16., а у унутрашњости код овлашћених скупуљача или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 дн. Гостионичарима и механичарима из унутрашњости годишње 12, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 6, полугодишње 4 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданата, полицијске односно пограничне жандармерије. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство годишње 24, полугодишње, 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

ШТА СВЕ ПРАКТИКУЈУ ЛОПОВИ

III. Симулације болести

(НАСТАВАК)

3. Симулација несвестице.

За иследника је од врло велике важности, да се с том врстом симулације упозна, пошто ће несвестица у врло ретким случајевима толико трајати, докле лекар не дође. Иследнику ће бити потребно, да зна је ли несвестица права или лажна с тога, што ће му много лакша бити истрага, кад види, да је окривљени или сведок сматрао за потребно да симулује несвестицу. Да се позна права несвестица, за то је најбољи знак тај, што дотични *на један пут пребледи*, и то пред несвестицу, али та бледоћа не појави се у опште само по лицу, већ и на уснама и деснима. Ако тога не буде, онда је несвестица лажна. Јер бледило није последица, већ узрок несвестице; несвестица није ништа друго но оскудица крви у мозгу и целој глави. То се опажа по бледилу. Очи су непомичне, зенице се обично рашире, трептање је искључено.

Буђење из праве несвестице битно се разликује од буђења из несвестице, која се симулује. Али да би се та разлика могла поставити, потребна је стручна спрема или бар вежбање. У осталом за лајка је доста то, да обрати пажњу на бледоћу, коју вештачки не може нико жив да изведе.

4. Симулација блесавости.

Дешава се више пута, да се онај, кога саслушавамо, направи глупији но што је. То је за кривца и извесне сведоке у већини случајева корисно, а за иследника колико досадно толико и опасно.

За кривца је корисно да се направи глуп, с једне стране у томе, што се нада, да ће иследник тако доћи до закључка, да он није био способан за дело, које је можда извршено с препреденошћу, а с друге у томе, што правећи се блесав, неће да разуме непријатна му питања и тиме добија времена за размисљања.

Од не мање вредности је таква симулација за сведока, који било из каквог узрока не ће да изиђе с истином на средину, који дакле хоће да поштеди окривљенога или је казивањем потпуне истине сам у опасности, или мора да припази, да с другим сведоком не дође у противуречност. Ма колико била досадна и непријатна таква симулација за иследника, ипак му не ће бити тако са свим тешко да је открије, само ако буде имао психолошког знања и вештине.

За то имају два начина; с помоћу тих начина ваља да нам пође за руком да докажемо противуречност.

Први је, да противуречност нађемо између појединих исказа, од којих су једни промишљени и лукави, дочим други изгледају невешти и глупи.

Други је, да противуречност нађемо у разлици између реченог и израза очију.

Што се тиче прве противуречности, може се рећи, да ће и највештијем симуланту мучно испасти за руком, да за време дугог саслушања, не избаци бар један пут какав паметан одговор. Иследник мора умети, да сведока „ангажује“, да га за ствар угреје и да тера дотле, док се овај не покаже, а кад се само једном добије одговор, који је разумљивији но остали, ту је основ сумњи, да имамо посла са симулантом.

Са свим слично томе односи се ствар с противуречношћу између погледа и говора, између очију и уста. Ни један паметан човек нема глупих очију, ни један глуп човек нема паметних очију. Цело лице, држање и покрети могу варати, али очи не варају, и ко је ма и мало извежбан у посматрању очију, не ће се никад преварити.

Но оно што ми називамо „изразом ока“, само је делимично у очима, главно је околина ока, а она се може с помоћу дотичних мускула произвољно мењати. Али те промене не могу дуго трајати и не изгледају природне. Комичар с интелегентним цртама лица може доста пута веома „глуп изгледати“, али очи му, па ма био он и највешти вештак, не могу бар за дуже време имати глуп израз.

Кад се дакле ма и најмање посумња, да се онај, кога саслушавамо, прави простији но што је, потребно је само његов поглед добро посматрати, и ма да се он труди да укочено и несвесно гледа, ипак неће моћи спречити, да му се онда, кад види да је у тешком положају, не искраде из очију један поглед више интелигенције. За тим долази још и то, што симулант чешће, кад мисли да га нико не посматра, баца брз, нецитивалачки поглед на иследника, да види да ли му верује или не. Ухвати ли иследник један једини такав поглед, онда ће бити за цело на чисто, с ким има посла. Је ли се уверио, да постоји симулација, онда нека не оклева, да симуланту у кратко и јасно саопшти, да је увидео шта он хоће. Иследник ће тада најбоље учинити, кад симуланту разложи, за што му не верује, кад му објасни последице његовог понашања, а за тим и не узимајући у обзир његову тобожњу блесавост, настави саслушање и питања ставља тако, како то одговара интелигенцији, коју иследник код симуланта претпоставља.

Не треба мислити, да у иследников круг рада не спада, да скида симулантима маске. Од једног истинитог исказа доста пута зависи благостање и бол, част и слобода неког човека, а иследник је позван да штити правду. Он не врши своју дужност, кад не улаже највећу пажњу и труд, да онај, кога саслушава, каже истину.

IV. Знаци.

Лопови и варалице имају најразличитије и најразноврсније знаке за међусобно споразумевање. Иследнику је од неочењене користи да се упозна с разноликошћу, употребом и проширеношћу тих споразумних знакова, јер ће му се тада објаснити многи случајеви, који су му дотле били загонетка. На пример нека покрађа може нам се учинити врло немогућна, јер смо само једног учиниоца опазили и ухватили, па га не можемо направити одговорним, јер је ту безусловно морало бити више учинилаца, а јавни споразум није откривен. За тим тајни договори у затворима могу сав утрошени труд осујетити, а њих је немогућно открити, кад иследнику нису познати знаци тајног споразумевања.

На послетку дужност је иследника, да не води рачуна само о случају, који му је у део пао, већ мора обратити пажњу и на то, шта се у опште дешава у његовом срезу, каквих ту има људи и како једни с другима стоје. Деси ли се где год у срезу какав већи злочин, иследник је тада о многоме информисан, те ће моћи да потчињеним органима даде важних упустава за истрагу.

За младог иследника биће права дика, кад се приликом каквог важног случаја полицијски органи, жандарми ит.д. по-

верљиво њему обраћају, за савет га питају и по његовим се упутствима управљају. Али таква спрема може се стећи само марљивим проучавањем лопова и њихног живота. Кад се злочин деси, онда је доцкап, да лоповске манире проучавамо, то се мора радити у времену мира. Између најразноврснијих знакова на прво место доћи ће:

а.) Графички знаци.

Ове знаке морамо обележити као најинтересније у сваком погледу. Они би били достојни нарочитог проучавања.

Њихно се порекло с правом води од оних старих знакова, што су их пре више столећа на западу употребљавале убице и паликуће. Ти знаци су у почетку служили за то, да се њима каквој веома разгранатој разбојничкој дружини означи кућа, коју у извесно време ваља напасти и опљачкати а у случају потребе, пошто се побију становници, и спалити. Они беху проста облика, већином кос крст с цртама са стране, и као што већ поменуемо ти знаци били су нека врста обележја, којима су се обележавале куће, које треба изгорети, напасти ит.д. Тако нпр. стрела са више косих црта значила је кућу, у коју треба метнути ватру, стрела, на којој би на косим цртама били још додати и прстенчићи, била би знак, да је у обележену кућу већ метнута запаљива материја. Ти споразумни знаци убица и паликућа датирају се још из петнаестог столећа. У време реформације било их је у Немачкој највише и тада је констатовано, да су ти знаци већином дело разбојничких чета, које је папа у Немачку послао, да Лутеранце убиствима и пожарима уништавају.

Из времена тих људи сачуван је један такав знак, који је био нацртан у Тирингену на једној усамљеној шумској капели. У једном реду нацртана је стрела, иза ње четири усправне линијце, а иза ових последња месечева четврт. То беше дакле лоповски позив и значао је: У правцу стрелице четврта кућа одавде напашће се прве ноћи последње месечеве четвртине.

За читавање тог знака није била потребна писменост, али требало је бити лопов, па да се то разуме, и сваки који је могао да тај позив протумачи, беше добро дошао.

Туда су пролазиле разне скитнице, читале су тај позив и сваки, који је хтео да у тој ствари учествује, додао би ножем, оловом или угљеном свој знак. И свака варалица и лопов имао је и има свој знак, који његови другови добро познају. Испод горњег позива на тириншкој капели нацртано је у доњем реду: тица, четвороугаоник са пет малих положених линијца, кључ, лонац и ланац: пет знакова петорице разбојника, на чији је долазак аранжер ствари, чим је то прочитао, могао с поузданошћу рачунати. Горе на западу може пажљив посматрач наићи на тушта и тма тих лоповских знакова по капелама, житницама, крстовима, плотовима, зидовима а нарочито по усамљеним местима и раскршћима. Наравно да они врло ретко значе убиство и паљевину, али значе, да је тада и тада тај и тај „шатровац“ био ту, у друштву или сам, да се у том и у том правцу удало и да ће се тада и тада вратити.

Важнији су знаци за пролазнике, у којим кућама просјачење има успеха; веома су чести пак знаци, да ће се у близини извршити нека покрађа, али да је потребан помоћник, који се тиме тражи. — Мислимо да ће бити занимљиво и корисно, да наведемо неколико таквих знакова, што их је Аве Лалман прикупио. Тако кључ са стрелом је знак обијача, прекрштене сабље знак ђака просјака, карте са стрелом значе коцкара, који се лажно коцка. Веома је интересантан лоповски знак, о коме нам прича чувени криминалиста Грос. Тај знак се састоји из једног папагаја, који је нацртан од једне линије, из цркве, три камена, повијеног дете и кључа. „Папагај“, вели Грос, „представља грб неког међу лоповима познатог обијача. Она три камена су по сељачком календару у Штајерској знак св. Стевана, пошто је тај светац, као што је познато, каменован. Повијено дете означава рођење Спаситељево, дакле 25. децембар. Сад је дакле тај знак лако прочитати: „Свима лоповима познати ималац папагајског грба намерава, да двадесет шестог децембра обије једну цркву; он тражи друштво и 25. децембра налазиће се код тог знака, да дочека другове, који би били ради да у тој покрађи уделују! Жандарми су се разумевали у таквим знацима и донели су их суду, један свештеник помогао је да ствар литургијски објасни и на сам Бо-

жић ухваћена су на месту, где је био знак, четири чувена лопова.“

У Немачкој је веома раширено код просјака давање знака цртањем, по угловима кућа, виолина и флаута у најпростијем облику. Виолина је добар знак: у кући, на којој је нацртана, можеш добити нешто. Флаута је супротност, управо као да би се њоме хтело рећи: „Дувај ти овде колико хоћеш, не доби ништа.“

Други један знак састоји се у опомену, да је у тој и тој околини строг полицијски надзор. За тај циљ се употребљава представљање у цртежима оружја, какво у тим крајевима носе жандарми и службеници. На пример бајонет представља жандарма, а кратка крива сабља или нож, општинског пандура.

Међу тим поред таквих знакова додају се и други, који садрже неку претњу, а и позив да се у каквом нападу уделује. Пре неколико година нађен је на једном усамљеном друму у шуми у источној Штајерској један убијен жандарм; био је сав испробадан ножем. Он је због своје претеране ревносне службе и енергичног држања био јако омрзнут код скитница и Цигана; они су га се бојали и мучки га убили, баш у тренутку, кад је на крај друма сео да лулу напуни. Неколико дана после његове смрти нађен је недалеко од места, где је он убијен на полусрушеном зиду један груб цртеж, који је представљао главу са жандармским шеширом. Над том главом беху врло јасно нацртана четири ножа.

Да тај знак није нацртан доцније, т.ј. после смрти жандармове, доказала је та околност, што га је киша веома покварила, а од дана убиства па до часа кад је нађен цртеж није било кише. Тај цртеж је дакле био претња или је њиме тражена помоћ, а можда је неко и хтео да жандарма опомене, да се причува. Да је тај знак благовремено нађен, сиромаш жандарм би можда био очувао живот, јер не би ноћу ишао сам тим опасним путем. С тога увек треба обраћати пажњу на места, где би се какви знаци опазили.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

(НАСТАВАК)

Суду општине ваљевске.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам још у новембру месецу 1897. године иступио из радње г. Петра Деспотовића, трговца, да сам по изласку из ове радње, био болестан, целе 1897. године, и да услед тога нисам ништа радио, нити данас штогод радим, према чему немам никакве привреде, а оптерећен сам са женом и петоро ситне деце, даље, да ми је кућа, постојећа у овдашњој вароши, услед прошлогодишње поплаве тако оштећена, да је за становање постала неупотребљива.

Прописну таксу за ово уверење платићу.

7. јануара 1898. год.

Ваљево.

Марко Алексић
посредник.

Увера.

Суд општине ваљевске, по својој знању, издаје Марку Алексићу, посреднику, следеће уверење:

Да је од г. Петра Деспотовића, трговца, иступио у новембру 1896. године, да од тога дана па до данас није нигде у радњи, и да нема никакве привреде; да је читаве прошле године био непрестано болестан; да је оптерећен са женом и петоро ситне деце; да је прошле године услед велике поплаве знатно оштећен у томе, што му је кућа вода тако искварила, да је постала неупотребљива за становање.

Прописну таксу суд није наплатио знајући моличево посве бедно стање.

Од суда општине ваљевске 8. јануара 1898. године № 54 у Ваљеву.

Деловођа:

М. Јовић.

(М. П.)

Председ. суда:

Д. Поповић.

Суду општине смедеревске.

На париску изложбу намерао сам изложити моју израву из моје обућарске радње и то: 1 пар чизама од рускога лака, 1 пар финих мушких ципела од гемзледера, 1 пар финих женских

бронерских ципела, 1 пар женских комотшуха кожних. Нужно ми је уверење о томе, да сам ову обућу израдио у мојој радњи, коју упражњавам у овдашњој вароши, и томе, од када као самосталан обућарски мајстор у овдашњој вароши радим.

20. августа 1897. год.
Смедерево.

Петар Васић
обућар.

Ми потписани грађани јамчимо и уверавамо општ. суд, да је именовану обућу у овој молби, израдио сам Петар Васић у својој обућарској радњи.

20. августа 1897. год.
Смедерево.

Марко Лекић
Сима Ненадић
обућари.

Оверава :

Члан суда :
М. Остојић.

Увера.

Суд општине града Смедерева, уверава сваку надлежну власт, да је обућу, и то : 1 пар чизама од руског лака, 1 пар мушких ципела од гемзледера, 1 пар женских бронерских ципела и 1 пар кожних женских плитких ципела — комотшуха — коју жели слати на париску изложбу, израдио сам у својој обућарској радњи Петар Васић, овдашњи обућар.

Петар у овоме граду упражњава самостално обућарску радњу непрестано без прекида од 1872. године.

Ову уверу издаје суд Петру на захтев и употребу, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине града Смедерева 20. августа 1897. год. № 4201 у Смедереву.

Деловођа :
Јов. Марић.

(М. П.)

Председ. суда :
Л. Алимпић.

Суду општине неготинске.

Потребно ми је уверење о томе: од када живим у овдашњој вароши, каквог сам за то време владања био и за каквог се у опште у грађанству сматрам, каквог сам имовног стања и могу ли себе и своју породицу издржавати а да не паднем на терет општини или држави.

Прописну таксу платићу.

17. марта 1898. год.
Неготин.

Ненад Савић
кожуар.

Увера.

Ненад Савић, кожуар олд., живи у овдашњој вароши и упражњава кожуарску радњу од 1880. године. Стања је средњег. По своме имовног стању и по привреди може задовољно издржавати себе и своју породицу, а да не пада на терет држави или општини.

Владања и понашања за све време од када у овој општини живи, био је доброг, за каквог се у опште и у грађанству сматра.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу, пошто је прописну таксу платио.

Од суда општине неготинске, 17. марта 1898. год. № 2594 у Неготину.

Деловођа :
Ј. Савић.

(М. П.)

Председ. суда :
Н. Маричић.

Суду општине крушевачке.

Потребно ми је уверење о томе: да сем радње абациске коју упражњавам у олд. вароши немам више нигде никакве радње на своје име.

Прописну таксу платићу.

28. јуна 1898. год.
Крушевац.

Марко Лекић
абација.

Ми јамчимо и уверавамо суд, да Марко Лекић, абација, сем абациске радње коју у овдашњој вароши упражњава, нема више нигде и никакве радње на своје име.

28. јуна 1898. год.

Јов. Антић трговац.
М. Андрић абација.

Крушевац

Оверава :

Члан суда :
А. Петровић.

Увера :

Суд општине крушевачке, на основу прибављеног уверења, уверава сваку власт, да Марко Лекић, абација олд., нема нигде и никакве радње на своје име, сем радње абациске, коју у овдашњој вароши упражњава.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине крушевачке 28. јуна 1898. год. № 5724 у Крушевцу.

Деловођа :
Ј. Марић

(М. П.)

Председ. суда :
Д. Танасковић.

Суду општине зајечарске.

Молим суд да ми изда уверење о томе: да сам од 2. марта 1897. године престао упражњавати бакалску радњу у олд. вароши под мојом фирмом; да су из капиталом, који сам у тој радњи имао, измирени моји повериоци и да од тада немам никакве радње на моје име.

24. фебруара 1898. год.

Н. Петровић
бив. бакалин.

Зајечар

Ми јамчимо и уверавамо власт о свима наводима у молби молиочевој.

24. фебруара 1898. год.

П. Поповић, трговац
А. Савић, кројач.

Зајечар

Оверава :

Члан суда :
М. Тасић.

Увера :

Суд општине зајечарске по прибављеном уверењу, уверава сваку власт, да је Никола Петровић, бивши бакалин, престао радити бакалску радњу у овдашњој вароши 2. марта 1897. године, да су капиталом из ове радње измирени његови повериоци и да од тада није нигде отпочео да упражњава ма какву радњу, на своје име.

Ову уверу издаје му суд на захтев и употребу, пошто је прописну таксу у два динара платио.

Од суда општине зајечарске, 24. фебруара 1898. год. № 734 у Зајечару.

Деловођа :
Т. Перић

(М. П.)

Председ. суда :
П. Костић.

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА.

(у преводу М. П. Јовановића).

12. СЕСТРА МАГДАЛЕНА.

— Шта мислите, г. инспекторе?

— Тонијо Тосолис.... нема сумње. Све тачно одговара оној неспретности његовој, како је он навикао да се увлачи. Смолавом хартијом избио прозорско окно, за тим прозор отворио и ускочио, око одмах бацно на „чекмеце“, разлупао га, зграбио новац и друго што му се чинило да је од вредности, па увхватио маглу, опет кроз прозор. Задатак тако лак, да бих рад био знати како би се овај лупеж извукао, да не дође опет на неколико година с оне стране катанца.

— Али зар све то не говори, да је исто тако и неко други могао дело учинити.

— Дабогме, кад не би било нечег нарочитог уз то! Али погледајте добро ковчежић. Чиме мислите, г. комесару, да је он обијен.

— Каквим тупим оруђем, рђаво наоштреним ножем.

— Наравно, и то ножем којим се лоза реже. Усек лепо казује, да је морао бити такав нож. А обијања помоћу таквих ножева специјалитет су Тосолисов. Тај као да има за њима праву манију, коју ја само тиме могу објаснити, што је нож, којим се лоза реже, у исто време оружје, а према околностима и врло опасно оружје, за које би се, ако би било нужно, могао, при свем рђавом гласу своме, правдати што га при себи има.

— Колко се сећам, Тосолис је ту скоро пуштен из казненог завода.

— Тек пре две недеље, и као да се у занату својему, ма да је тамо две године провео, није усавршио. Сувише је комотан и тром, да би још што научио у школи злочина.

— Он је под полицијским надзором?

— По актима, јест. Али шта de facto значи полицијски надзор, сами знате, г. комесару.

— Свакојако од њега је та корист, да ћемо тицу наћи у њезину гнезду, да, дакле, тај под надзором мора бити бар у својој кући.

— То сумњам, г. комесару, јер из искуства знам, да Тосолис, кад му „посао“ испадне за руком, неће пировати код

своје жене. Ако вас интересује, г. комесару, да видите како Тосолис живи, може вас водити агенат Боци, који му добро познаје стан.

Нисам имао разлога да пређем преко ове жеље надзорникове, једног од најважнијих наших извршних органа полицијских, и отпустим га. Пошто сам још госпођу бароницу Б., једну већ остарелу даму, у чијој је вили, близу вароши, крађа учињена, а коју је тај случај наравно узбудио, известио о резултату нашега увиђаја, у колико сам то сматрао за нужно ради умирења њена, упутим се са агентом Боцијем у варош.

Како је крађа, која је још за време прошле ноћи морала бити извршена, нама истом данас по подне пријављена, а за отпочињање истраге требало је опет нешто времена, то се већ беше смркло, кад стигосмо у далеки крај вароши, где требаше да станује Тонио Тосолис. Да би се о гаду и јаду, који влада у пролетерском крају велике италијанске вароши, могло имати појма, мора се видети својим рођеним очима. Чатрље, у пола распале се, у којима махом само подрумски простор може заклонити од буре и непогоде, простори, у којима би само свиње становале, опасне степенице, брегови ђубрета и кухних отпадака, једном речи садржина нужничка озго по земљи збијена и свуда развучена. Служба ме је више пута доводила у овај крај, па ипак никад ми није испадало за руком да савладам осећање одвратности и гађења, које ме је спопадало, чим бих ту наишао.

Да брже дођемо до циља, позвах агента да ускори своје кораке. Разлог за ово као да беше и тај, што појава наша на овоме месту није остала а да не пробуди неко изненађење. Прогурасмо се кроз различне гомиле дроњавих жена и у прљавштину закореле деце и ступисмо на крају улице у једну зграду, која је пре личила на неки напуштени амбар него на стан. Ја хтедох да уђем у мрак, али осетих да ме неко трже за руку. „Чекајте за тренутак, г. комесару, док припалим фењер. Овде смо запали у мишоловку. Само још два корака, и ви бисте се стропоштали у подрум. При овим речма, полиц. агенат Боци кресну жижицу и припали ручни фењерчић. При светлости његовој, видех да је имао права. Баш испред самих ногу мојих зијала је мрачна јазбина.

— Ово је баш опасно по живот, приметих ја.

— Без сумње опасно за сваког, који није са местом добро познат. Али с једне стране општина је одавна увидела немогућност да прибави важности грађевинско-полицијским прописима у овом крају, а са друге стране и становници би се енергично одупирали свакој мери, која би их лишавала њихових природних препрека, да непозвани к њима не долазе.

Једна таква препрека као да беху и степенице, које од дворишта стрмо и без икаква наслона са стране водише горе у једини спрат. Сматрено се успесмо уз њих, прескочисмо ходнички, чије труле даске у поду пређаху да пропадну, и сад стајасмо пред једним ниским вратима, црним од дима. Баш кад полиц. агенат пружи руку за кваку, чу се изнутра шкрип кључанице, брзо метнуте. Чуло се, дакле, да долазимо, па се припремало. Агенат куцаше на вратима.

— Хеј, ти унутра, отварај!

Нико не одговара.

— Отварај, у име закона!

Све ћути.

— Полиција је ту, отварај или ћемо врата извалити!

Ударивши ногом у дрво које крчка, Боци даде својим речима потребну силу. Претња као да не оста без дејства. Изнутра се чу неки уздах, неко јецање, кратко ослушкивање и за тим кораци, који се хитно приближаваху вратима. Кључаница би враћена натраг. Боци отвори врата. Са свим мрачан простор беше пред нама.

— Шта, ви сте светлост угулили, још мирише стењак олајне лампе. Не мари, ми смо понели са собом осветљења.

Боци пронесе видело својег ручног фењера кроза собу. Слика језивога јада, која се откри у свој наготи пред очима нашим, не да се описати. Нека најгоре одевена кукавна женска прилика жваташе на постели од сламе пола сатрулеле, а око ње три четири изгладнела детета, чије је голо тело покривено са мало бедних крпа. Жена беше бојажљиво стисла мршавим рукама један хлеб.

— Иди одатле, сатано, викну нам она, грозничаво ватрених очију. Хоћете да нам отмете краљевски обед, који нам је

милостиво донео божји анђео. После ових речи, наста урлик од кукњаве заплашене деце.

— Она пати од пелагре, говори у лудилу, дошапу ми полиц. агенат.

Није ми требало ово објашњење, јер сам знао за страховите појаве ове ужасне болести, која је најжалоснији специјалитет југа.

— Где је Тонијо Тосолис, ваш муж? упита агенат.

— Зар ја знам? Сигурно код вас у паклу, јер од јуче није дошао да ме туче. О, те батине! Имајте сажаљења, задржите га, ја вам га поклањам. Ми не оскудевамо ни у чему за срећу своју, јер имамо да једемо.

За тим ватрено притиште своје усахнуле усне на хлеб. Деца, мислећи да ће га она појести, јурнуше к њој и падоше јој у наручје.

— Хлеба, мајко, хлеба, наш је, ми смо гладни!

До срца потресен, ја се окренух да не гледам ту гадну сцену. Поглед ми паде на неку мушку прилику, огртачем умотану, у најтавнијем углу. Да није то Тонијо Тосолис? Брзо приђем човеку и метнух своју руку на њ.

— Ко сте ви?

Човек окрете лице. У том тренутку паде на лице његово један зрак фењера агентова.

Изненађен, ја се тргох.

— Маркиза!...

— Сестра Магдалена... за Бога, не издајите ме!

— Је ли могуће, на овом ужасном месту, тако и сувише доцкан, у мушком оделу, ви... једна од најславнијих...

— Раскошница наше вароши. Довршите само своје мисли, г. комесару, може бити баш у томе наћи ћете разрешење оног што је непојмљиво. Ко у свету живи као ја, има много да испашта.

— Али тако опасан корак у овај пакао јада и порока?...

— Ви се не бисте чудили, кад бисте познавали правила нашег друштва светских милосрдних сестара. Али она су тајна, тако тајнена као и наша обавеза, о којој ваша „свезнајућа“ полиција и не слуги. Један прост случај учинио је да сад и ви знате за једну тајну, коју, да ћете чувати, морате ми обећати.

Само под погодбом, да ћете ми допустити, да вас из овог понора јада човекова вратим у сферу вашу.

Маркиза ми, смешећи се, пружи руку.

— Са захвалношћу примам вашу понуду. Са своје стране ви ћете ме истина држати за каква аспиранта у служби Св. Хермандада,^{*)} али ме то не може дирати, од кад имам искуства, да ни строга полиција према нама дамама није без галантерије

* * *

Сутра дан читао сам у локалним вестима наших новина, да је прошле ноћи био сјајан бал код кнеза С. и да је између свију сјајних звезда на том балском небу нарочито сијала у лепоти и елеганцији прослављена Маркиза Р.

А тек два сата пре тога бала био сам затекао ову звезду као Сестру Магдалену за ужасним одром од пелагре оболеле жене опаснога лопова, који је још исте ноћи у једној озлоглашеној кући ухваћен и ухапшен.

Највећа психолошка загонетка на земљи још увек је жена!

*) Хермандад значи *братство*, а име је друштва, образованог у варошима неких области Шпаније још ранијих векова ради одржања реда у земљи на супрот притиску и глобљењу народа од стране племства, да казни свако тако безакоње. Оно је у томе помагано од краљева, који у њему налажаху средство, да сломе моћ племства, које и њих стешњаваше. У XVI. столећу, добивши и законску уредбу, обрну се у просту уличну жандармерију за уличну сигурност, улазећи у посао кад се догоди какво кажњиво дело, и тада му се придену оно „свети“, да би му се одржао углед из оне борбе противу племства. Но тим је свршено са свим са слободама народним, у колико их је још било. Горњом алузијом својом, дакле, маркиза хоће да каже, да се она није нашла ту, да, ма и на скривен начин, служи таквом задатку полиције, него да, као Сестра Магдалена, чини добра нападенима, невољима, беднима, без милосрђа осталима — „последњима“ на овоме свету.

ГДЕ ЈЕ ЛЕШ?

(СВРШЕТАК).

V.

ОТКРИВЕН ЗЛОЧИН

Капетан Д. био је пажљив у својој истрази. Сав се био предао своме послу. Правио је вазда комбинације, како ће и на који начин да открије овај злочин.

Док се он, удубљен у своје мисли, старао, да унесе светлост у овај тајанствени догађај, дотле је практикант Раде водио овакав разговор у својој канцеларији са пандуром Влајком.

— Нож? Чуда Божја! И то ми је нешто! Па нож к'о нож! И онда зар за такву ситницу направити толику ларму. Бре, расписуј свима општинама, бре, саслушавај ону дерлад и Бог те пита шта!... Убили човека? Па лепо! Ама, к'о ће знати убице? Ваљда се не тражи од нас да смо волшебници?... То је било давно, а злочин треба трагати за „пресна“ трага. Сад су сви трагови потрвени!... Дед' још једну кафу, само са „кајмаком“!

Тако резоноваше овај дебељко, потоњи српски полицајац. Па зар је он један такав? Зар се он један истиче овако, схватајући са оваког гледишта свој позив?

Може се мислити, како је капетану поред оваких органа. Његов апарат збиља не може да ради онако, како треба. Он наилази на препреке у самој својој околини. Све то има своје мишљење, своје назоре и погледе... Али о томе доста... Доћи ће зар време и неких рефорама у полицијској струци, за којима плаче ова весела земља.

Капетан је био на чисто са овим:

1. Да је убиство извршено у његовом срезу; и
2. Да је леш бачен у провалију више села.

Друге поставке није било.

Баш кад се спремаше да донесе решење по томе, пандур јави оца Миту. Он се враћаше из Д... поља са кметом и Миленом.

— Дођосте л'? упита капетан.

— Дођох. Пуно новости за вас. Сад спремите пера на посао.

— А за што?

— Један злочин...

— Злочин?

— Да, злочин. Ево кмета, па нека вам каже шта је дознао по томе...

Кмет исприча у кратко све оно што му је Милена казала: како је видела кржаве руке свога брата оне ноћи, кад је са онима из села дошао по киши својој кући. Отац Мика, потанко је показао оно, што је од самртника на умору дознао... Ствар, дакле, беше јасна.

— Која су то три човека, с којима је Никола био у својој кући?

Кмет рече:

— Манојло Шкекић, Милоје Трајиловић и Петар Секулић. Сви из Д... поља.

— Јесу ли ту?

— Јесу!

— А девојка?

— И она!

— Нека причекају а и ти буди ту док те не позовем.

Кмет изађе из канцеларије.

— Влајко, викну капетан.

— Заповедајте.

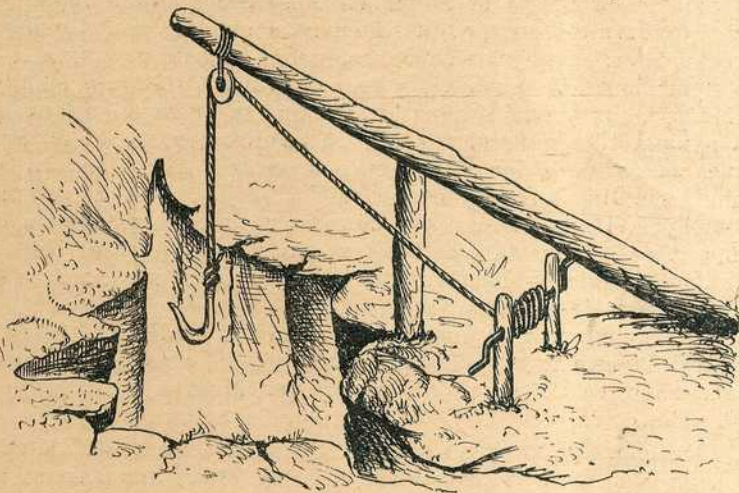
— Реци Јанаћку да добро пази на ову тројицу да се не договарају, а ти јашни одмах коња па у Д... поље. Тамо ћеш наредити да се над провалијом оном горе, намести чекрк. Уже да буде дугачко, а врх од греде да се положи тако, како би лежао по средини ове провалије. Разумеш ли?

— Разумем г. капетане.

— У осталом, нека пазе да буде овако, како сам ја овде нацртао.

На хартији, коју је капетан дао пандуру, беше овакав нацрт, који, истина, није вештачки изведен, али ипак означа-

ваше оно што треба. На крају ужета беше оштра „гвоздена кука“, о коју се може прикачити какав потежи предмет.

— Пре но што пођеш, кажи г. Цветку да дође овамо, рече капетан.

Пандур оде.

Капетан трљаше задовољно руке. Лице му дође ведро, као оно код човека, коме је с душе грдан терет пао. Устаде и поче најлак ходити по канцеларији.

— Тако је, и никако другчије. Убице су сачекале своју жртву негде близу у крају пута, па је онда однеле горе и бациле у провалију. При бацању откинуо се убијеноме са кајиша нож и пао међу камење... Никола је један од тих убица, јер се она крв на његовим рукама не да другчије објаснити, већ да је крв убијеног Павла. Но и ако се то баш и утврди, онда по §. 17. крив. суд. поступка, нема се шта више према њему радити, јер је — умро. Али ови, Манојло, Петар и Милоје, они су ту!... С њима ваља обазриво поступати.

Из тих мисли трже га писар Цветко, који уђе у канцеларију.

— Ви сте ме звали, г. капетане?

— Јесте. Седите за мој сто.

Писар седе а капетан зазвони.

— Нека уђе девојка, рече пандуру.

У канцеларију уђе Милена. Беше бледа. На уснама играо јој је тужни осмејак.

— Пишите, рече капетан писару и поче диктовати:

„Рађено * маја 188*.

„Кратак испит.

„Милене, сестре пок. Николе Павковића, бив. из Д... поља, а по делу убиства Павла Марића из Р.“

— Даље формулишите протокол у смислу § 103. и 107. крив. суд. поступка, заврши капетан.

Писар живо писаше.

— А, сад, испричај нам све што знаш о твоме брату пок. Николи? упита капетан Милену.

Милена поче причати. Њен глас с почетка беше тих, дрхтав, али што је даље причала, беше јаснији и силнији. Испричала је све што је по томе знала.

— А имаш ли још што да искажеш?

— Немам ништа!..

— Изађи напоље... Нека уђе Петар, рече капетан пандуру, који је до врата стојао.

Уђе Петар. Изгледаше узнемирен. Очи му лутаху с предмета на предмет по канцеларији. Најпосле задржа се на капетану, који беше миран и озбиљан.

Сви напори истражних беху без успеха. Петар упорно одрицаше, да је са Николом какав злочин извршио. Ону ноћ, кад је са осталима дошао у кућу Николину, правдао се тиме, што их је Никола позвао да се нареду због неке земље, коју је хтео његовоме оцу продати. Николу је срео, вели, са осталима, на путу, кад се био из механе читлукче враћао. То су исто казали и Манојло и Милоје.

Али у току ислеђења, механџија, који држи механу на друму водећи Читлуку, показао је, да те ноћи није код њега долазио Никола, кога иначе добро познаје, и кога, вели, није од дужег времена видео. Таким врдањем прибављен је противу

Петра, Манојла и Милоја основ подозрења из § 125. крив. суд. поступка. Истина, један удаљен основ, али је у први мах и он био довољан, да се види, како се сва тројица труде, да дело убиства забашуре, и да са себе скину сваку сумњу и одговорност. Иследник се надао, да ће даљом истрагом доћи до праве и чисте истине. Па онда, окривљени Петар, Манојло и Милоје, нису хтели показати, од куда је те ноћи она крв на рукама Николиним? Одричу да су Николине руке биле кржаве, ма да им је Милена то у очи казала, да су заиста оне ноћи биле Николине руке кржаве, и да јој је он казао да о томе ћути. Петар, Манојло и Милоје и то су категорички одрицали, наводећи, да они нису видели кржаве руке на Николи, и да је то она — Миленија — измислила за то, да њих терети, пошто је Никола умро.

После испита наредио је капетан да се Петар, Манојло и Милоје држе под присмотром до сутра, и да буду раздвојени, како се неби могли договарати. Миленија казао је да иде кући.

За овим је написао кратко решење у смислу §. 73. крив. суд. поступка, да се изврши претрес у стану окривљених, не би ли се тамо нашли предмети и ствари које се на казнимо дело односе као: кржаве кошуље, хаљине, оруђа ит.д.

Сутра ће извршити „увиђај на лицу места.“

Да ли ће бити успеха? Да ли ће се открити овај злочин? Да ли ће се наћи одважан човек, који ће спустити у провалију?.. Све је то занимало капетана. Све је то било остављено — сутрашњем дану.

Ко се само пењао на онај стеновити гробен, према „Девинци планини“ тај ће знати, какав је то положај. Грдне стене уздижу се целим венцем, а где има мало равни, ту се просуо ситан и крупан камен, преко кога једва газиш. Има доле, местимице, и по мало траве за стоку, нарочито у оној удољници ниже „пропасти.“ До тога гробена иде се узаним, кривудавим стазама, које су, рекао би, из камена исечене...

Капетан, писар, кмет местни и неколико мештана пењаху се по тим стазама горе. Пандури су водили Петра, Манојла и Милоја, који обореном главом једва корачаху. Уз ту малу гомилицу пристало је и неколико младића из оближњих села, који су се са друма придружили овоме походу.

Горе, код провалије, био је намештен „чекрк“ онако исто како беше капетан нацртао. И ту се стекао народ, да види, шта ће то капетан да уради.

Сви су већ били код провалије.

Капетан пажљиво посматра околину. Нигде ништа, што би открило какав траг. Провала дубока. Оно гротло зија као сушти пакао. Страх човека да ухвати кад у њ погледа. Час по час капетан би бацно крадимице поглед на Петра, Манојла и Милоја. Они беху као утучени. Видело се, како се „дреје“ на њима тресу. Дрхтали су...

Капетан ћуташе. У гомили нема тишина.

Најзад ће капетан почети, заустављајући често свој поглед на ону гомилу отреситих младића.

— Људи! Знате ли за што смо ми овде? Власт има уверења, да се у овој провалији налази леш једног убијеног човека.....

Петар, Манојло и Милоје почеше јаче дрхтати. То је капетан спазио, али је опет наставио свој говор.

— Мени треба човек, који је одважан, и који ће се хтети спустити по овоме чекрку доле у амбиз, да извади леш...

Сви ћуте. Капетан настави:

— Де, ко је јунак и срца јуначкога, нека изађе на среду?

Сви опет ћуте. Они младићи погледаху један на другога.

— Зар никога нема да послужи правди?

— Има! викну један од ових младића и устурп се пред капетаном. Ја ћу послужити правди и извршити овај посао!

Петар, Манојло и Милоје посрнуше. Да их пандури не придржаше, пали би на оно храпаво камење.

— Алал ти вера, соколе! викну капетан. У име Божје на посао. Ето ужета, спусти се по њему доле, па ако нађеш леш, закачи га за „куку“, дрмни ужетом неколико пута и одмах ћеш бити извучен из тога амбиза. А ти кмете, дед одбери два снажна човека да окрећу „чекрк“. Нека буде још који и у „резерви“ ако се ови уморе.

Све то беше о час извршено.

Младић дохвати левом руком уже, а десном се прекрсти и рече:

— Помози ми Боже! Ово чиним за правду и за једног твог „иксана“.

За тим се дохвати обема рукама за уже и викну: пуштајте!...

„Чекрк“ се поче одмотавати. Младић тоњаше у провалију, Још му се глава видела, па онда га несташе. Пред свима зијала је само ова црна пропаст.

Уже се одмотаваше све више и више. У народу наста тајац. Беше то тренутак пун страхоте и ужаса. И уже се престано одмотаваше. Оно скоро долазаше своме крају, кад уједаред олабави, сави се млитаво око осовине „чекрка“. То беше знак да је смео младић стао на подлогу провалије.

Међу присутнима беше таква тишина, да би се, што но веле, чула мува где прелети... Само тамо, где стајаху она три окривљена, чу се лак врисак.

Уједаред задрма се уже. То беше знак да се „чекрк“ окреће. Два снажна сељака почеше „чекрк“ окретати. Зној им је с лица кпао као грашак. Запеше из све снаге.

— Помозите људи, сустали смо, викнуше оба у један глас.

Прискочише два одморна човека на их заменише.

У народу зачу се радостан усклик. На површини провалије појави се младић, држећи се чврсто за уже... За мало, па се виде и нека маса, на којој беху кржаве хаљине. То беше леш убијенога Павла...

На крају смо ове наше приповетке.

Петар, Манојло и Милоје признали су дело. Веле, да их је Никола на то наговорио, и да је он био главни кривац, а они само његови саучесници...

Сprovedени су суду. Судила им је порота. Пресуда је гласила: да се Петар за ово дело казни са 20 година робије у тешком окову, а Манојло и Милоје са по 15 година робије, но као малолетни, без окова.

Ту је пресуду и касација одобрила.

Добри капетан Д. за свој труд око овога, добио је — пензију.

Тако је код нас!

ИЛИЈА ГАВРИЛОВИЋ

(СВРШЕТАК)

За Илију настајаху све црњи и црњи дани. Чим је издат од аустро-угарских власти, стављен је поново под кривичну истрагу: за два бегства и више убиства.

Интересантно је како се по овој ствари ушло у траг злочинцу. Ми ћемо овде само у неколико изнети од чега је нешто већ и у јавности било (у „Правнику“ за 1894 годину.)

Г. Таса Миленковић, тадањи начелник министарства полиције, као човек који се сав посветио на штудирање зликоваца и извршења кривичних дела у нас, — испитујући убиства последњих година нашао је: да су Тоша Савић, бив. каф. код „Балкана“, Регина Штимац, жена М. Штимца, бив. мењача на овдаш. желез. станици и Алекса Змијановић, бив. бурмуџија на Варош—Капији, — убијени под једним околностима. Јер, сви троје убијени су ноћу и једним истим оруђем. Два буздована нађена су, један у стану Регинином а други у стану Алексином. Сва три лица ударена су на једно исто место, у лево слепо око. Сва три лица за време извршења убиства имала су уза се псе и они нису лајали, што су иначе увек чинили према странцима. Осим тога, у руци Регининој нађена је коса убичина. Помоћу микроскопа прегледана коса је нађена да је плава, и да ће бити од човека око 40 година стара. И према томе г. Тасина је комбинација утврђена овако: Убица мора бити развијен, и имати поуздану руку; по занимању је морао бити касанин или тако што год који на сигурно удара, ит.п. Ове своје комбинације, г. Таса је саопштио ондашњем управитељу вароши Београда и у колико је познавао зликовце, скренуо му пажњу на велику вероватност, да је ова убиства могао извршити само Илија Гавриловић, који је већ тада био на робији за друге злочине.

Истражни судија, који је ову ствар предузео, дошао је до одличног резултата. Употребом једног свог полицајца, који је

на невероватно вешт начин ушао у везе Илијине са његовим јатацима, у кратком року беху похватани сви саучесници ових тајанствених убистава. Међу њима беху као најглавнији Михаило Илић, звани „Параћинац“ пиљар, Мијаило Митровић сајција, Илија Стојановић, винарски трговац и овога таст Пера Марковић, бив. ноћни стражар, — дакле читава дружина, за пљачкање и убијање људи у Београду.

Ова опака дружина, беше у толико опаснија, што чланови њени беху у грађанству сматрани као честити и поштени људи. Њиховој околини, Боже сачувај, да би икада на ум пала каква сумња на њих. Зар они да буду лопови и разбојници? они, који беху и виђени и уважавани!!... Мијаило Илић беше старешина еснафа пиљарског, Мијаило Митровић, имађаше своју сајциску радњу на угледном месту у Београду и посао му је ишао врло добро. О Илији Стојановићу и да не говоримо. Његово и достојанствено држање у богатој руху, велики златан сат са двокраким златним ланцем, скупоцено брилијантско прстење на рукама и најзад, његов глас и трговачке везе са свима виђенијим винарским трговцима — све то прављаше ти утисак, да пред собом гледаш човека цуна части, уваженога богаташа и доста образованог грађанина престонице...

Мих. Илић

— Зар они лопови и саучесници зликовачки? То је неразумевање свога задатка, викаше један.

— То је још горе. Клевета и бламаж на цео трговачки сталеж, додаде други.

— Ама ови жутокљунци полицајци, запамтиће заједно са онима, који ово подметнуше честитим грађанима...

Такав се протест чуо у једној маси грађана, који испунише ходнике Управе вароши Београда и који, чим ове похапсише, дођоше да јамче, да се пуне у слободу.

Јавно мишљење беше скоро претегло на страни окривљених саучесника. Али поред свега, ништа не могаше да ствар измени, јер дело беше такве природе, за које се ни на чије јемство кривци не могаху пустити да се бране из слободе.

Илија Гавриловић беше као убијен. Затворен у засебној ћелији и чуван од нарочитог стражара, он и дању ноћу размишљаше о опасности, која му овога пута озбиљно пређаше. Његови највернији и најсигурнији јатаци беху похапшени. Да је ма и један од њих остао у слободи, све би лако било. Тада би се могло мислити и о новом бегству. Три пута до сада бежао је помоћу њиховом и поред најбрзљивнијег чувања. А сада..? Сада може бити свашта. Његови јатаци не имађашу прилике, да се јавно хватају у коштац са властима. Ако који од њих попусти, ако призна — оде глава. Кад год би у мислима дошао на ово последње, Илија би, чисто бесвесно, почео да се тресе и да лупа у врата. Стражар у том случају, морао је звати апсанцију, да га умири.

Истрага се вођаше доста живо али слабо корачаше у напред. Саучесници Илијини беху тврђи од камена, и тако се

вешто брањаху, да по некад и самом судији задаваху озбиљне бриге. Ко зна још, како би се ова истрага свршила, да се саучесник Илија, једно по подне не превари, не призна једну маленкост, која врло згодно послужу судији, да га нагна на признање. Признао је апсолутно све,

Ко није био иследник ма и најкраће време, тај не може ни замислити, какво задовољство осећа добар иследник, кад у каквој већој и важнијој истрази дође до истине. Награда у плати, коју му држава даје за његов труд, ништавија је према овоме задовољству. Само њиме могу се објаснити успеси многих славних иследника, чију ревност и вредност њихови претпостављени често пута нису могли да увиде.

* * *

Истражни судија беше само у неколико задовољан својим успехом. Да би могао ликовати над зликовцем Илијом и дружином му, требало је, да бар још један од саучесника призна кривицу, и да покаже још неке ствари, које Илији*) беху непознате. Таст Илијин Пера Марковић звани „чича Пера“ даваше судији највише наде за то.

Цео суграшњи дан, и пре и после подне, провео је судија испитујући „чичу“, али не дође ни до каква резултата. „Чича Пера“, стари курјак, не хтеде никако нагазити на трулу даску. Судија већ због тога поче да губи стрпљење и у вече кад је прекинуо саслушавање, позва свог помоћника да се посаветује, шта да раде.

Не знамо по чијем предлогу би закључено, да се идуће ноћи зет и таст ставе у један затвор. Циљ је истражној власти био, да таст сазна за признање кривице свога зета, те да би сутра дан и он то исто учинио.

Али, циљ беше промашен и то тако несрећно, да је тај поступак спасео главу Илији Гавриловићу, која је већ тако рећи била — у торби.

* * *

Трећег дана по томе, још рано изјутра, у Управи све се живо устумарало. Апсанција пуштајући једне по једне „на ваздух“, кад је отворио једну апсану, беше се скаменио од изненађења. Тако непомично стајаше неколико тренутака, гледајући ужасан приказ, па се прену и у неколико скокова отрча дежурном члану, да му усмено преда неочекивани рапорт.

— Шта кажеш!... како је то могло бити?... Зар стражар ништа није приметио!... члан чисто мударше од изненађења.

— Не знам, г. члане, беше одговор.

Као у неком очајању, члан сиђе низ степенице у онај доњи апсански свет. И, готово не дишући дође до отворене ћелије, у којој су били „чича Пера“ и његов зет Илија. Чисто устури главу назад, кад угледа пред собом два онакажена леша.

— Гавриловићу, и сам ти сотона помаже! изговори члан јасним, али очајничким гласом.

Чича Пера висео је обешен о гвозденој решетци над вратима, а његов зет Илија Стојановић лепо положен и покривен лежаше мртав у кревету. Обојица се већ беху почели надимати.

Увиђајем полицијским, који је одмах учињен на лицу места утврђено је: да се је прво обесио Илија, па онда таст му, чича Пера. Да је Пера Илију, пошто је овај био мртав, скинуо са вешала и положио га на кревет, па се онда и сам обесио...

Грижа савести, тај најнемилојернији судија, спасла је и овога пута зликовца Илију Гавриловића од сигурне смрти — на Карабурми.

Догађај овај омео је целу истрагу. Илија и остали саучесници и даље упорно одрицаху како код истражног судије, тако и код суда. Пред судом се Илија тако вешто бранио да је све судије и адвокате изненадио.***) И цела ствар сврши се

*) Илија Стојановић саучесник.

**) Ономад кад је у једном друштву поведена реч о Илији Гавриловићу, један одличан адвокат који заузима врло угледно место у своме колегијуму и као зналац закона и као говорник рекао је нашем уреднику; „Илија се тако вешто и са таквим говорничким даром бранио пред судом да бих му ја тек једва могао секундирати“.

назад тиме, што је Илија понова осуђен на 20, а његови саучасници (чије слике напред доносимо) са по 12 година робије у тешком окову. Дакле Илија је и овога пута спасао своју зликовачку главу од куршума! Члан је с пуним правом рекао, да му и сам сотона помаже.

Фебруара месеца 1895 год. Илија је са својим саучесницима спроведен Управи београдског казног завода на издржање осуде. Ако опет не искобинује неко бегство, или каквим по њега срећним случајем не добије милост, — он ће се пуштити у слободу 3. фебруара 1915 године.

*

У београдским казаматима међу свима осуђеницима најбољег је владања Илија Гавриловић. Својом послушношћу и озбиљним понашањем он је дотерао дотле, да је сад старешина собе. Променио је већ четири управника и 7—8 рачуновођа. Питајте кога хоћете од њих, сваки ће вам потврдити, да је Илија примерног владања и понашања. Ако се ма шта догоди у соби међу осуђеницима Илија то одмах достави рапортом своје старешини; једном речи Илија је у граду што и добар војник у војсци. Али, (опет ово пусто али) стари зликовац све то ради са рачуном. Зна он врло добро да је то једини пут, којим се из казамата иде у радионицу, а кад је већ тамо, он је онда као и птица на грани. Није забуда веровање међу осуђеницима: да је Илији гвожђе на ногама исто тако као нама рукавице на рукама, а градски бедеми толико, колико нама обична ограда од врљика; — кад год усхте — веле — он је о час од њих слободан.

Да би Илија што пре дошао до свог жељеног циља, он је од пре годину дана постао и побожан. Осуђеници га често пута виђају где се клечећи Богу моли по пола сата. Једном, пре неколико месеца, кад је Илија био пред управником, овај добре воље рече му: — Тако само, Илија, владај се добро и примерно као и досада, па ће те и г. министар имати у виду. Врло лако може те и предложити за помиловање.

— Господине управниче — отпоче Илија сасвим побожно са рукама на прсима — ја сам много Богу згрешио. И, кад би Бог хтео да ми грехове опрости, он би ме већ смакао са овога света.... Ја се кајем за недела, што сам их починио.... Молим вас да ме никако не предлагете за помиловање... Хоћу овде, да умрем као роб и тиме да покајем душу своју.

Тако је Илија говорио код управника казног завода; један чувар мислећи да су то покајничке речи, брисао је влажне очи длановима. Но, ономад, кад је фотограф нашега листа отишао да га поново слика, он изађе из своје резерве и показа се у својој правој зверској кожи.

— Шта! хоћете да ме сликате! Вала кажите г... г... да ћу се ја кад тад наплатити са њима. Ако ја то не доживим, имам још својих људи тамо у слободи који ће то извршити.

Илија је изгледао као крвожедна звер у кавезу, која се врти и тражи слободе да јурне на мирне посматраче менаџерије. Фотограф, да би га ублажио и приволео на сликање понуди му цигару.

— Нећу! рече строго, а после мале почивке настави: И отров да ми дате, ја не смем овде умрети. Морам ја још доживети слободу, да... и ту Илија отпоче као из списка читати имена многих личности по Београду са пуно претње, којима мисли да дође главе.

Покварено је неколико фотографских плоча, јер није никако хтео да се слика. Једва је фотографу пошло за руком да га два пут добро сниме. Морало је да измисли читав план, како ће да га превари, и то кад се Илија није томе надао.

Завршујући овај кратак опис Илијин, који је био и остаје највећи, најопаснији и највештији лопов, разбојник и убица у крајевини Србији, ми у име целог друштва молимо Управу београдског казног завода, да га добро чува, јер ако би се по несрећи још једном дочепао слободе, онда... онда би јамачно отишло још неколико богаташких глава са овога света.

ПОТЕРА.

Сави Илићу, земљоделцу из Вел. Лаола, среза млавског, ноћу између 5—6 тек. мца непознати лопови украли су два

вола, оба длаке сиве. Начелник ср. млавског депешом № 13932 моли све полиц. власти, да лопове са покрађом потраже и у случају проналазка њему стражарно спроведу, у противном да одговоре о непроласку. Пронађени лопови могу се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 18011.

Милутин Вељић, Циганин из Придворице, среза посаво-тамнавског и **Светозар Ранисављевић**, родом из А.-Угарске, притвореници среза тамнавског, 9. тек мца у вече, побегли су из притвора. Милутин има 30 год. средњег је стаса, црномањаст, пун у лицу. Светозар има 48 год., сувоњав је, очију, косе и бркова црних, средњег стаса, у оделу банањанском. За одбеглим притвореницима наређује се живо тражење. Пронађене треба спровести начелнику среза тамнавског с позивом на акт под Бр. 9203, или Управи града Београда на акт под Бр. 18356.

Лазар Живковић звани „Шваба“ родом из Тароша у Аустро-Угарској, осуђеник бр. 1666. београдског казног завода, **побегао је** 11 ов. месеца

у вече са рада из Љубичева у осуђеничком оделу. Он је омаел, има му 38 година; у лицу црн, носа малог, косе смеђе, бркова густих смеђих, чела великог.

Лазар је због последње кривице своје осуђен на шест година робије у окову, зато, што је ноћу између 10 и 11 априла 1896 године, у друштву са Љубомиром Јанићем, Борисавом Дошићем, Петром Марковићем и Јанком Делићем, — удешеним кључем отворио магазин Срећка Јатунчића из Ушћа у округу

ваљевском, и из истог покрали: пшеницу, зоб, кукуруз, брашно, пасуљ и ракију у знатној количини, чија се вредност није могла одредити.

Наређује се жива потера за Лазаром. Пронађеног, треба стражарно спровести Управи београдског казног завода с позивом на Број 4637. или Управи града Београда на Бр. 18638.

Илији Глигорићу, земљоделцу из Гор. Врањске, непознати лопови ноћу између 7—8 тек. мца украли су: две кобиде, једна коњска кола, зелено офарбана и један пар половних амова. Једна је кобила длаке зелене, висока 147 см., има 10½ год., а друга је: длаке доратасте, висока 145 см., има 8½ год., по ребрима има белу белегу, а на сапима жиг „В“. За лоповима и покрађом наређује се живо тражење. Пронађене треба стражарно спровести начелнику среза поцерског с позивом на акт под Бр. 10340, или Управи града Београда на Бр. 18265.

Т Р А Ж И С Е.

Радован Цвејић, тежак из Смедерева отумарао је негде пре 10 дана, оставив код куће жену са двоје нејаке деце. Радован има 30 год., стаса је високог, дежмекаст, плав у опште, жутих бркова. Од одела има на себи црне панталоне и антерију, на глави сламни бели шешир а на ногама опанке. Начелство округа подунавског депешом Бр. 14906 моли све полицијске власти да отумарало Радована што пре пронађу и њему га упуте с позивом на горњи његов број. Радован се може упутити и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 17987.

У Х В А Ћ Е Н

Ђура Брајовић, бив. служитељ крушевачког првостепеног суда, чију смо потерницу донели у прошлом броју нашега листа од 8. тек. мца, ухваћен је истога дана овде у Београду, и одмах сутра дан 9. тек. мца стражарно спроведен крушевачком првостеп. суду.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ.